

ישיבת כרם ביבנה

קדושת ארץ ישראל וירושלים

א. רמב"ם | הל' בית הבחירה, פרק ו'

יד. כל מקום שלא נעשה בכל אלו וכסדר הזה אין קדוש גמור וזה שעשה עזרא שתי תודות זכרון הוא שעשה לא במעשיו נתקדש המקום שלא היה שם לא מלך ולא אורים ותומים, ובמה נתקדשה בקדושה ראשונה שקדשה שלמה שהוא קידש העזרה וירושלים לשעתן וקידשן לעתיד לבא.

טו. לפיכך מקריבין הקרבנות כולן אף על פי שאין שם בית בנוי, ואוכלין קדשי קדשים בכל העזרה אף על פי שהיא חריבה ואינה מוקפת במחיצה ואוכלין קדשים קלים ומעשר שני בכל ירושלים אף על פי שאין שם חומות שהקדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא.

טז. ולמה אני אומר במקדש וירושלים קדושה ראשונה קדשה לעתיד לבוא, ובקדושת שאר א"י לענין שביעית ומעשרות וכיוצא בהן לא קדשה לעתיד לבוא, לפי שקדושת המקדש וירושלים מפני השכינה ושכינה אינה בטלה, והרי הוא אומר והשמותי את מקדשיכם ואמרו חכמים אף על פי ששוממין בקדושתן הן עומדים אבל חיוב הארץ בשביעית ובמעשרות אינו אלא מפני שהוא כבוש רבים וכיון שנגלחה הארץ מידיהם בטל הכבוש ונפטרה מן התורה ממעשרות ומשביעית שהרי אינה מן ארץ ישראל, וכיון שעלה עזרא וקדשה לא קדשה בכיבוש אלא בחזקה שהחזיקו בה ולפיכך כל מקום שהחזיקו בה עולי בבל ונתקדש בקדושת עזרא השנייה הוא מקודש היום ואף על פי שנגלחה הארץ ממנו וחייב בשביעית ובמעשרות על הדרך שביארנו בהלכות תרומה.

כסף משנה

... איני יודע מה כח חזקה גדול מכח כיבוש ולמה לא נאמר בחזקה גם כן משגלחה הארץ מילניו בטלה חזקה ותו כלאשונה שנתקדשה בכיבוש וכי לא היה קס חזקה אטו מי עליפא חזקה בלא כיבוש מחזקה עם כיבוש וכל"ע:

ב. השגות רמב"ן לספר המצות | שכחת העשין

מורה רביעית שנטונוי לרשת הארץ אשר נתן האל יתברך ויתעלה לאבותינו לאברהם ליתחב וליעקב ולא נעזבה ביד זולתנו מן האומות או לשממה. והוא אמרו להם (מסעי לג ורמב"ן טס) והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אותה והתחלתם את הארץ. ונכפל כזה העניין במורה זו במקומות אחרים כאמרו יתב' (דברי' א) בלא ורשו את הארץ אשר נשבעתי לאבותיכם ופרט אותה להם במורה זו כולה בגבולה ומזריה כמו שאמר ובוואו הר האמורי ואל כל שכנו בערבה בהר ובשפלה ובנגב ובחוף הים וגו'. שלא יניחו ממנה מקום ... ואל תהבש ותאמר כי המורה הזאת היא המורה במלחמת צב' עממים שנטווי ללכדם שני' (ס"פ שופט'י') החרם תחרימם. אין הדבר כן. שאנו נטונוי להרוג האומות ההם בהלחמם עמנו ואם לא להשלים נשלים עמם ונעזבם בתנאים ידועים אבל הארץ לא נתיח אותה בידם ולא ביד זולתם מן האומות דור מן הדורות.

ג. רמב"ם | הל' תרומות, פרק א'

ה. כל שהחזיקו עולי מצרים ונתקדש קדושה ראשונה כיון שגלו בטלו קדושתן, שקדושה ראשונה לפי שהיתה מפני הכיבוש בלבד קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבוא, כיון שעלו בני הגולה והחזיקו במקצת הארץ קדושה ראשונה שנייה העומדת לעולם לשעתה ולעתיד לבוא, והניחו אותם המקומות שהחזיקו בהם עולי מצרים ולא החזיקו בהם עולי בבל כשהיו ולא פטרום מן התרומה והמעשרות כדי שיסמכו עליהם עניים בשביעית, ורבינו הקדוש התיר בית שאן מאותם המקומות שלא החזיקו בהם עולי בבל והוא נמנה על אשקלון ופטרה מן המעשרות.

רדב"ז

והו' כל שהחזיקו עולי מצרים וכו'. פ"ק דחולין (דף ז') העיר ר' יהושע בן זכור בן חמוי של ר' מאיר לפני רבי על ר' מאיר שאכל עלה של ירק בבית שאן והתיר רבי את בית שאן כולה על ידו ואמרי' עלה א"ר שמעון בן אלעאי משום רבי אלעזר בן פתא שאמר משום רבי אלעזר בן שמעון הרבה כרכים ככשו עולי מצרים ולא ככשו עולי בבל וקא סברי קדושה ראשונה קדושה לשעתה ולא קדושה לעתיד לבוא והניחו כדו שיסמכו עליהם עניים בשביעית ובית שאן היא מאותם שהניחו ואי קדושה לעתיד לבוא לא היו יכולין להניחה וכיון דרבי עבד עובדא משמע דהלכתא היא ואל"ת כיון שנתקדשה קדושה שבה להיכן הלכה ורבינו כתב לפי שהיתה מפני הכיבוש בלבד קדושה לשעתה ולא לעתיד לבוא ונראה לדעתו לפי שלא קדושה בפה אלא דימי עזרא קדושה בפה ועדיין יש לשאול ולמה לא קדשה יהושע בפה והיתה קדושה לעולם וי"ל שידוע היה שעתידה ליחרב ואם יקדשה קדושה עולם לא תהיה תקנה לעניים בשביעית ומזה הטעם הניחו מקלות מקומות בלא קדושה דימי עזרא:

כו. התרומה בזמן הזה ואפילו במקום שהחזיקו עולי בבל ואפילו בימי עזרא אינה מן התורה אלא מדבריהן שאין לך תרומה של תורה אלא בא"י בלבד, ובזמן שכל ישראל שם שנאמר כי תבואו ביאת כולכם כשהיו בירושה ראשונ' וכמו שהן עתידין לחזור בירושה שלישית, לא כשהיו בירושה שנייה שהיתה בימי עזרא שהיתה ביאת מקצתן ולפיכך לא חייבה אותן מן התורה, וכן יראה לי שהוא הדין במעשרות שאין חייבין בזמן הזה אלא מדבריהם כתרומה. השגת הרמב"ד התרומה בזמן הזה וכו' עד שהן עתידין לחזור בירושה שלישית. א"ל לא כיון להלכה יפה דהא קי"ל

כרבי יוחנן דאמר ביצמות תרומה בזמן הזה לאורי' והוא עצמו נראה שכן כתב בתחלת הספר ואי איתא להא מילתא בתלה הוא לאיתא.

ט. כתובות קי:--קיא.

דבעא למיסק לארץ ישראל דאמר רב יהודה ב' כל העולה מבבל לארץ ישראל עובר בעשה שנאמר יבבלה יובאו ושמה יהיו עד יום פקדי אותם נאם ה' ורבי זירא הוא בכלי שרת כתיב

ד. מאירי | מגילה י:

וקדוש האמור בארץ אינו בתודות ושיר שאין קדוש תודות ושיר אלא בתוספת העיר והעזרות אלא קדוש במאמר ובחזקה שמחזיקין בה בתורת ארץ ישראל אבל קדושה שבימי עזרא קדשה לעתיד לענין שאין צריכה עוד קדוש

ה. רמב"ם | הל' שמיטה ויובל, פרק י"ב

טז. וכן לעתיד לבוא בביאה שלישית בעת שיכנסו לארץ יתחילו למנות שמיטין ויובלות ויקדשו בתי ערי חומה ויתחייב כל מקום שיכבשוהו במעשרות שנאמר והביאך י"י אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה, מן ירושתך לירושת אבותיך, מה ירושת אבותיך אתה נוהג [בה] בחידוש כל הדברים האלו אף ירושתך אתה נוהג בה בחידוש כל הדברים האלו.

השגת הרמב"ד וכן לעתיד לבוא. א"ל הא ללא כרבי יוסי אלא במקומות שלא קידש עזרא.

ו. רמב"ם | הל' מלכים, פרק ה'

יב. לעולם ידור אדם בארץ ישראל אפילו בעיר שרובה עכו"ם ואל ידור בחוצה לארץ ואפילו בעיר שרובה ישראל, שכל היוצא לחוצה לארץ כאילו עובד ע"ז, שנאמר כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבוד אלהים אחרים, ובפורעניות הוא אומר ואל אדמת ישראל לא יבאו, כשם שאסור לצאת מהארץ לחוצה לארץ כך אסור לצאת מבבל לשאר הארצות, שנאמר בבלה יובאו ושמה יהיו.

ז. קידושין כו.

ובחזקה: מנלן אמר חזקיה אמר קרא וישבו בעריכם אשר תפשתם כמה תפשתם בישיבה דבי ר' ישמעאל תנא וירשתם אותה וישבתם בה כמה ירשתם בישיבה:

ח. ערכין לב:

ומי מנו שמיטין ויובלות השתא משגלו שבט ראובן ושבט גד וחצי שבט מנשה במלו ויובלות י' עזרא דכתיב ביה יכל הקהל כאחד ארבע רבוא אלפים י' ושש מאות וששים הוה מני דתניא ימשגלו שבט ראובן ושבט גד וחצי שבט המנשה במלו ויובלות שנאמר וקראתם דרור בארץ לכל יושביה בזמן שכל יושביה עליה ולא בזמן שגלו מקצתן יכול היו עליה והן מעורבין שבט בנימין ביהודה ושבט יהודה בבנימין יא יובל נהוג תלמוד לומר לכל יושביה בזמן שיושביה בתקוונן ולא בזמן שהן מעורבין

^טר' זירא הוה קמשתמיש מיניה דרב יהודה

דבעא למיסק לארץ ישראל דאמר רב יהודה ב' כל העולה מבבל לארץ ישראל עובר בעשה שנאמר יבבלה יובאו ושמה יהיו עד יום פקדי אותם נאם ה' ורבי זירא הוא בכלי שרת כתיב